

PM SHIFT2020
2020-09-15

Karin Neergaard
Katarina Evanth

SHIFT2020

– Rankning av städers arbete med
hållbara transporter

Förord

Trivector har arbetat med hållbara transporter i mer än 30 år och har sett hur viktigt det är att lära av varandra. År 2014 beslutade vi oss därför för att bygga vidare på det europeiska benchmarkingverktyget EcoMobilitySHIFT, som vi tagit fram tillsammans med andra experter i EU-projektet med samma namn. Vi tog fram kommunrakningen SHIFT, en svensk variant av EcoMobilitySHIFT. Under åren har den förändrats och utökats något. År 2018 tillkom området *Blicka framåt* som fokuserar på digitalisering, innovationer och samverkan.

Många städer i Sverige arbetar idag framgångsrikt med olika projekt som syftar till att öka andelen som går, cyklar och åker kollektivt och att minska fossilberoendet i fordonsparken. Dessa exempel förtjänar att spridas. Förutom att vi lyfter fram den stad som får högst totalpoäng, lyfter vi därför även fram innovativa exempel som vi hoppas att fler städer ska inspireras av.

Tack alla städer som bidragit till årets rankning, SHIFT2020!

Lund, 15 september 2020

Christer Ljungberg

VD Trivector Traffic

Karin Neergaard

SHIFT-ansvarig Trivector Traffic

Om rankningen

SHIFT – ranking av hållbara transporter i svenska städer, baseras dels på en enkät till kommunerna, dels på insamling av data från STRADA (databas över olyckor), nationella resvaneundersökningen, Statistiska Centralbyrån och Miljöfordonsdiagnos.

Frågorna och indikatorerna som mäts är indelade i fem områden:

Kommunrankningen SHIFT2020 innehåller samma poänggrundande frågor som förra året. Däremot har alternativen förändrats och skärpts för frågan om planering av ny bebyggelse.

Viktning görs, på samma sätt som föregående år, med hänsyn till:

- ▶ Centralortens inflytande i regionen (enkät) – lättare att inför parkeringsrestriktioner i en stad med stort inflytande i regionen.
- ▶ Centralortens yta – den lokala kollektivtrafikens standard och planering av nya områden har mindre betydelse i en liten stad.
- ▶ Antal invånare i kommunen – lättare att få resurser till mobility management-arbete och till godsplaneringsarbete i en större kommun.

Indikatorer per område, maxpoäng och källa:

OMRÅDE	INDIKATORER	MAXPOÄNG	KÄLLA
GÖR DET MÖJLIGT	Underlag för att förstå användarbehov (resvane- och kvalitetsundersökningar)	10	Enkät
	Trafikstrategi som syftar till att minimera transportberoendet och öka andelen resor med hållbara färd-sätt (gång, cykel och kollektivtrafik)	12	Enkät
	Mål om att minska biltrafiken per capita	4	Enkät
	Beslutade åtgärder som bidrar till att nå klimat-målet till 2030	4	Enkät
	Godstrafikstrategi	4	Enkät
	Budget för cykelinvesteringar de närmaste åren (kr/invånare + andel av total investeringsbudget inom trafik)	8 (4+4)	Enkät
GE FÖRUT-SÄTTNINGAR	Hänsyn till hållbart resande vid lokalisering och planering av nya områden	15	Enkät
	Andel av lokalvägnätet som är 30-gator	15	Enkät
	Hastighetsplan för huvudorten	2	Enkät
	Infört 40-gator i delar av huvudorten	3	Enkät
	Mobility Management-arbete	15	Enkät
	Parkeringsstrategi	20	Enkät
	Cykelinfrastrukturstandard (hur väl utbyggd cykel-infrastrukturen är + om man infört cykelöverfarter)	20 (18+2)	Enkät
	Kollektivtrafikstandard (andel invånare inom 400 meter + turtäthet)	20 (10+10)	Enkät
	Andel fossiloberoende fordon för kommunens egna personbilar och lätta lastbilar	10	Miljöfordons-diagnos
Godsplanering (13 ja/nej-frågor)	10	Enkät	
SE RESULTAT	Andel bilresor av alla resor i kommunen	40	Nationella resvane-undersökningen
	Dödade och svårt skadade per 10 000 invånare	10	STRADA (databas över trafikolyckor)
	Luftkvalitet med hänsyn till miljökvalitetsnormen för PM och NOx	10	Enkät
BLICKA FRAMÅT	Övergripande strategi för innovationer	5	Enkät
	Kommunala resurser för innovationsfrågor kopplat till transportsystemet	5	Enkät
	Digitalisering (5 delfrågor)	10	Enkät
	Samverkan (4 delfrågor)	10	Enkät
BONUS	Bonuspoäng för särskilt innovativa åtgärder som gynnar hållbart resande	10	Enkät och expertbedömning
SUMMA		272	

De 10 bästa och hedersomnämmande

Tio i topp och bästa stad inom hållbara transporter

Här är listan över de tio kommuner som fått högst poäng i SHIFT2020, avrundad poäng.

1	Lund	236
2	Umeå	216
3	Uppsala	209
4	Örebro	209
5	Linköping	204
6	Helsingborg	198
7	Göteborg	198
8	Järfälla	193
9	Karlstad	191
10	Gävle	184

Bästa stad 2020 är Lund

Lund vinner i år igen och det beror på att de håller sina positioner och uppnår hela 90 procent av totalpoängen. Lund har arbetat målmedvetet med hållbara transporter under lång tid och på senare år lyft sig inom andelen fossilfria fordon i den egna flottan. Inom området *Blicka framåt* gick Lund från relativt låga 73 procent förra året till 99 procent i år främst genom att de har ökat resurserna för innovation och samverkar ännu bättre med olika aktörer.

Nya på tio i topp sedan förra året är Järfälla, Karlstad och Gävle. Karlstad och Gävle har varit med på topplistan förut. Järfälla har kommit med på topp tio för första gången och klättrat från plats fjorton förra året. I år deltog inte Stockholm. Uppsala, Linköping och Helsingborg har klättrat i topplistan sedan förra året. Malmö låg femma 2019, men har precis fallit ur tio i topp i år.

Bonus och hedersomnämmande

Bonuspoäng (10 poäng) delas varje år ut till en eller flera kommuner för åtgärder som ligger i framkant när det gäller att skapa ett transportsystem för hållbar utveckling och som kan inspirera andra. År 2020 har vi valt att dela ut bonuspoäng till fyra kommuner; Huddinge, Täby, Luleå samt till Umeå.

Huddinge får bonus och särskilt hedersomnämmande för sitt arbete med skolvägar. Den kontinuerliga utvecklingen av arbetet under flera år har givit goda resultat. Bredden av aktiviteter är stor med bland annat cykelskola, kampanjen bilfri vecka, gå- och cyklatävling, gåtåg, avlämningsplatser, ett startkit med info om säkra skolvägar och trafikpyssel till alla elever som börjar förskoleklass. Många hör av sig till Huddinge, som blivit ett forum dit föräldrar, pedagoger, skolor och andra kommuner kan vända sig gällande arbetssätt, åtgärder och aktiviteter.

Täby får bonus och särskilt hedersomnämmande för sitt skolvägsprojekt, som utvecklats och förbättrats över väldigt lång tid. Kommunen studerar skolvägarna uppdelat på färdstätt och undersöker vilka trafikfaror eleverna upplever. Åtgärder tas fram och utvärderas ett år senare genom enkät till eleverna. Täby har fått mycket ökade anslag för att bygga om vid skolor och det sker i nära samarbete med entreprenör. Samordning av byggandet med anslag från andra projekt ger möjlighet att bygga fler åtgärder. Numera studerar Täby en skola per år; det gör skillnad för antalet åtgärder och att ta tillvara insamlad input från eleverna.

Luleå får bonus för sitt projekt med sommargator där de jobbat aktivt med hållbart resande på olika sätt. Inledningsvis var läget kontroversiellt med många reaktionerna och de negativa var de som lyftes fram i media. Opinionen vände efterhand och gatan efterfrågas nu av allmänheten; inte minst har det även blivit en central kostnadsfri mötesplats. Utvärderingarna visar att det är en väldigt populär och välbesökt gata. Sommarjobbare på plats genomför aktiviteter och även olika event som cykelloppis, cykelmek, cykelkalas, bygga biohotell och lära sig återbruka kläder och odla.

Umeå får bonus för Stadsdelsdialogen. En stor del av nybyggandet i Umeå sker genom komplettering i befintliga strukturer, vilket ger vinster för service, kollektivtrafik och korta avstånd för hållbara transporter. Dessutom erbjuder det unika möjligheter att bidra till saknade kvaliteter. Umeå gjorde under året en omfattande dialog digitalt och med lådcykel till alla sina stadsdelar för att prata om denna potential – vad önskar invånarna att Umeå fixar till? Kommunen träffade nästan 700 Umeabor personligen och ytterligare 1400 digitalt. Utöver huvudsyftet blev det även en snabbfil för konkreta åtgärder, felanmälningar och liknande för att fånga upp dessa inspel direkt. Umeå kan varmt rekommendera upplägget för andra kommuner som vill ha ett stort beslutsunderlag och omfattande lokal förankring.

Årets klättrare är Landskrona

Landskrona är årets klättrare och har gått upp hela sexton placeringar, från plats 28 år 2019 till plats 12 i år. Kommunen har förbättrat sig avsevärt inom två områden. Inom *Ge förutsättningar* har Landskrona fått en större andel 30-gator, arbetat mycket med mobility management, förbättrat sin cykelinfrastruktur och arbetat mer med godsplanering. Inom området *Blicka framåt* har Landskrona gjort insatser inom digitalisering och godsplanering samt ökat sin samverkan med andra aktörer. Alla dessa förbättringar innebär sammantaget att kommunen klättrat så många platser.

Hela Listan

Nr	Kommun	Poäng
1	Lund	235,6
2	Umeå	216,2
3	Uppsala	209,4
4	Örebro	208,6
5	Linköping	203,7
6	Helsingborg	198,1
7	Göteborg	197,5
8	Järfälla	193,3
9	Karlstad	191,1
10	Gävle	184,4
11	Malmö	182,9
12	Landskrona	182,7
13	Eskilstuna	181,4
14	Östersund	180,5
15	Norrköping	180,1
16	Sundbyberg	177,3
17	Trollhättan	175,6
18	Luleå	175,2
19	Kalmar	173,9
20	Västerås	172,3
21	Huddinge	172
22	Jönköping	166,5
23	Växjö	161,8
24	Haninge	160,5
25	Solna	159,3
26	Skövde	154,6
27	Kristianstad	150,8
28	Halmstad	150,7
29	Borlänge	150,6
30	Botkyrka	148,8
31	Täby	143,1
32	Sundsvall	141,9
33	Tyresö	141,6
34	Upplands Väsby	141,2
35	Borås	141
36	Södertälje	134,8

De kommuner som bjöds in till SHIFT2020 men inte deltog var Falun, Karlskrona, Lidingö, Mölndal, Nacka, Sollentuna, Skellefteå, Stockholm och Uddevalla.

Mer information

Mer information om SHIFT finns på www.trivector.se. Där kan du också beställa resultatet från SHIFT2020 för din kommun. Du kan också kontakta Karin.

Karin Neergaard: 010-456 56 16, karin.neergaard@trivector.se